

Iskraj vsak četrtek in
velja s povratno vredn
v Mariboru s poštanjem
na dom za celo leto 25 dn
pol leta 12 50 dn, čisti letu
6 50 dn. Izven Jugoslavije
46 dn. Naročnina se plača
na upravnico "Sloven
skega Gospodarja" v Ma
riboru, Koroska cesta 5
Lah se dopolnjuje da od
povedi. Naročnina se pla
čuje v naprej.
Telefon interurban št. 113

Posamezna številka stane 1 dln.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru,
Koroska cesta št. 5. Roko
pisal se ne vračajo. Uprav
ništvo sprejema naročnine,
inserele in reklamacije.
Cene inseratov po depo
zoru. Za večkratne oglaš
be primeren popust. Nostete
reklamacije so poštnice
presta.
Čekovni račun poštnice
uradi Ljubljana št. 19.000.
Telefon interurban št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

36 številka

MARIBOR, dne 23. avgusta 1923

57 letnik.

Zagreb — središče pozornosti.

Te dni je postal Zagreb središče pozornosti. O Zagrebu govori danes vse v državi ter izven nje in to radi veličastnega evharističnega kongresa (katoliškega shoda) in radi Radiča.

1. Zagrebški evharistični kongres.

Kakor bomo slavili Slovenci svoj V. katoliški shod v Ljubljani od 25. do 28. t. m., enako se je vršil za Hrvate evharistični kongres v Zagrebu 18. in 19. t. m.

Na zagrebškem kongresu se je zbralo 50 tisoč Hrvatov iz naše države, 4—5 tisoč Slovencev s tremi godbami, vsi škofje iz Jugoslavije in drugi cerkveni dostojanstveniki. Vlada je bila zastopana po ministru za vere dr. Janjčiču.

Na predvečer kongresa 17. t. m. je bil v Zagrebu nad vse slovesno sprejet odposlanec papeža in zastopnik sv. Stolice v Beogradu nuncij Pellegrinetti. V imenu ljudstva ter duhovščine je pozdravil papeževga odposlanca zagrebški nadškof dr. Bauer. Za pozdrav se je zahvalil nuncij in posebno poudarjal udanost hrvatskega naroda sv. Stolici, in imenoval Hrvatsko predzidje krščanstva skozi stoletja. Hrvatje so trpeli, so se borili in se ovcenali s slavo v imenu Kristusovem. Svojo kratko zahvalo je končal nuncij z besedami: «V imenu Kristusovem prihajam k Vam in pričakujem od tega kongresa mir, ljubezen in blagoslov.»

Nuncija je še tudi pozdravila deklica, mu izročila šopek, nakar je bil z živijo-klici sprejet od zbranih množic.

Za kongres so Zagrebčani oblekli mesto v zastave, cerkve pa v zelenje.

Kongres je takorekoč otvorilo 18. t. m. zjutraj prvo sv. obhajilo otrok, 2300 po številu. Deco je obhajalo 5 škofov.

Prava in slovesna otvoritev kongresa pa je bila po sv. maši zagrebškega nadškofa dr. Bauera. Po slovesni otvoritvi pa so se začela razna zborovanja s predavanji, govorji, versko-cerkvenimi vprašanji, kakor bo to tudi na ljubljanskem katoliškem shodu.

Zelo hvalevrednega omenka vredno je tudi dejstvo, da je evharistični kongres celotno blokaško časopisje lepo, ganljivo ter zelo navdušeno pozdravilo; med tem ko naši demokratski in socialistični listi že v naprej smejejo naš katoliški shod ter mu podtikajo po stari svoji protikatoliški navadi politično ozadje in zlorabo vere v politične namene.

Evharistični kongres v Zagrebu je na slovesen način dokazal, da je hrvatski narod po večini katoliški

in skoz in skoz veren in sicer globokega preričanja. — Vzor, kateri vodi hrvatsko ljudstvo, za katerega se ta narod bojuje v svojem stoletnem zgodovinskem razvoju, je poleg ljubezni do Boga ljubezen do bližnjega, ki se odraža v delih usmiljenja in v stremljenju po izenačenju vseh ljudi pred prestolom neskočne pravice, ki je pozidana na Kristovih naukih. Boj za krščanske pravice se tudi pri hrvatskem narodu obrne takoj proti vsem, ki hočejo narod tlačiti. Saj ravno hrvatski narod je doslej tako ganljivo pokazal, kako sočustvuje z vsemi, katerim se godi krivica.

Te lepe lastnosti hrvatskega naroda so mu vlivale tudi pogum vztrajnosti v raznih bojih, iz katerih je izšel vedno močnej in je znal tudi svoje pravice, svojo prostost ter neodvisnost braniti ter ohraniti napram vsem raznim sovražnikom ter nasprotnikom do današnjega dne. Vera mu je nudila tolažbo in ga dvignila v upanju na zboljšanje položaja, ako ga je zadela kakva večja usoda. Vera je Hrvat vedno združevala, ako so bili v nevarnosti, jih je navduševala, za združitev vseh moči, da niso podlegli, da so se branili ter ter branili in so si zopet nazaj priborili, kar se jim je izvitilo ter iztrgalo.

Zgodovina hrvatskega naroda je najozje združena s Cerkvijo in sicer katoliško kot nositeljico onih nauk, ki so vedno vodili hrvatski narod v bojih za obstoj, prostost ter neodvisnost.

2. Radičeva pot v inozemstvo.

Drugič pa je postal Zagreb zadnje dni središče obče pozornosti radi nenadnega in od strani vladinovec nepričakovanega Radičevega potovanja v inozemstvo.

Kakor znano, je narodna skupščina sklenila izročitev predsednika Hrvatske republikanske stranke Stefana Radiča sodišču. Radi tega sklepa parlamenta je bilo nad vse vzradoščeno beograjsko časopisje, ki je zahtevalo, naj se Radiča takoj vtakne v zapor. Arhivacija Radiča pa se ni mogla izvršiti tako naglo po se sedaj na Hrvatskem veljavnih zakonih in vlada res ni storila javno vidno proti Radiču nobenih resnih korakov. Vendar pa je vlada potem svojega časopisja razširjala poročila, da bo naperila proti Radiču in njegovi stranki oni zloglasni zakon o zaščiti države (obznan iz leta 1922). Razven tega je dobival Radič dnevno grozila pisma, na javnih zborovanjih so zahtevali centralisti njegovo glavo, Hrvatom se je napovedovala vojna in merodajne oblasti niso teh protizakonitosti hotele omejiti, kaj šele zabraniti ali odločno prepovedati. Orjuna je grozila z atentatom na Radiča in da te grožnje

niso bile nič samo grozilnega, nam dokazujejo razni najtežji zločini, katere si dan na dan dovoljujejo orjunci in varstvene oblasti se niti ne zmenijo ne, da bi zločince izsledili — o kazni pa itak ni govora.

V takem položaju torej je Radič zapustil Zagreb in se podal na kraj, kjer je bil varen pred svojimi nasprotniki.

Kakor hitro pa je Radič izginil iz Zagreba, je začelo nasprotno časopisje raznašati v javnost ona poročila o njegovem skrivnostnem pobegu preko Drave na Madžarsko.

Radič pa se je zadrževal do pred par dnevi na hrvatskem ozemlju in šele na povabilo nekega znamenito vplivnega angleškega politika-diplomata, naj se udeleži zborovanja v Londonu, ki bo obravnavalo angleško zunanjo politiko, se je podal Radič s pomočjo posebnega potnega lista, kakorsnega se poslužujejo največji politiki, preko Kaniže na Dunaj. Iz Dunaja je potoval Radič preko Berlina in Hamburga v London, kamor je najbrž dospel dne 18. t. m. V Londonu se bo Radič posvetoval z merodajnimi angleškimi politiki, ki izjavljajo, da so radi občnih evropskih koristi primorani baviti se s hrvatskim vprašanjem in skrbeti za njegovo pravično rešitev.

«Slovenec» poroča, da se Radič ne misli tako hitro vrniti s svojega političnega potovanja, ampak se bode napotil iz Londona še v Ameriko, da ameriške politike in javnost seznanj s položajem v Jugoslaviji in zakonitimi zahtevami Hrvatov.

Toliko je torej res o takozvanem Radičevem «pobegu» v inozemstvo. Vse pa, kar je pisarilo tozadevno protiblokaško časopisje, je laž in izmišljotina.

Ministrske afere.

«Riba smrdi pri glavi», ta stari pregovor zelo dobro označuje razmere, v katere je zabredla naša država. Slab politični in gospodarski položaj države se razširja iz državne glave, naše vlade z njenimi ministri in raznimi mogočnejši iz beograjskih poročil. Dnevno prinašajo naši listi najraznovrstnejše umazanosti, gojufije ter kupčije, v katere so zapleteni razni ministri in uradniki na najvišjih mestih. Ljudje, ki to berejo se niti ne jezijo, ker so te stvari pri nas postale že vsakdanje. Zlasti Srbi so tega že tako navajeni, da smatrajo državo samo še za molzno kravo, od katere si skuša vsak, ki pride do kakega dobrega mesta, toliko namolsti, da bo v miru in zadovoljstvu preživel svoja stara leta. Mi Slovenci, ki smo dosedaj živeli še na precej kultu-

leto ali dve. Tedaj bodo v najlepšem spominu. Sedaj smo jim še preblizu.

In vendar se zdi vse kar smo doživeli kakor v sanjah —. Božja previdnost je usmiljena in omili neprijetne spomine —. Zdi se mi, kot da nisem bila jaz, ki sem vse to preživela —.

Fardet je dvignil roko, ki jo je nosil v belih povojih.

«Telo ne more tako naglo pozabiti kakor duša! Telo ne izgleda kakor v sanjah, gospa!»

«Kako kruto, da smo izgubili Browna in Headinglyja!» je vzklila Sadie pomilovalno. «Vse bi bilo dobro, če bi bila še ta dva z nami, sedaj ko se vračamo domov —!»

«Božja volja se je zgodila!» je dejal Stuart, ki je med tem prišel na debeli, močni palici. «On, ki nas je poklical v življenje, On nas tudi pokliče iz življenja, kadar sam hoče. — Udanosti v voljo in zaupanja v Njegovo previdnost — tega mislim nas je vse prav temeljito naučila usoda v zadnjih dneh!»

«Nekoliko strahu nič ne škodi duši!» je pridjal polkovnik Cochrane. «Usodni udarci zrahljajo dušo in jo store dovetnejšo za dobra, plemenita dela.»

«Res je!» je potrdila gospa Belmont. «Prepričana sem, da ga ni med nami, ki bi v teh dneh ne bil postal resnobnejši, nesebičnejši — in vernejši —. In tudi to je delo Božje previdnosti —!»

V zamišljenem molku so vsi obsedeli, v spomin jim je prihajal prizor, ko so klečali pod palmami daljne oaze in se priporočali volji in previdnosti Božji, pripravljeni, da dajo življenje za Križ in svojo vero, — nekdanji lahkoživi, mlačni, versko brezbrizni posvetnjaki —.

Zmračilo se je. Zadnji žarki večerne zarje so ugašali na daljnem obzorju, tam zunaj, kjer je ležala neizmerna, usodna libijska puščava.

Stephens se je sklonil k gospodični Sadie.

«Se spominjate, Sadie, kaj ste obljubili, ko sva se tistikrat pogovarjala v puščavi —?»

Sadie je zardela.

«Kaj sem pa obljubila?»

«Da bode te skušali koga osrečiti, če se rešite, — v spomin na preživete bridke ure!»

«Res —? Torej bom že morala držati besedo.»

In rahlo mu je stisnila roko. —

V libijski puščavi.

Roman.

Angleški spisal A. Conan Doyle.

(Konec).

«Vi ste obljubili tistemu izvrstnemu Tippy Tillyju in njegovim tovarišem, da bodo ne vem kaj vse dobili, ako nas rešijo. In ti ljudje so se zvečer poskrili po goščavi oaze, ko je odhajala prva četa. In ko ste tudi vi izginili za robom puščave, so kratkoma postrelili naše rabeljce, predno so se utegnili geniti. Tisti debeli molah, — škoda, da so tudi njega ustrelili! Prepričan sem bil, da bi ga bil pregovoril h krščanstvu. — Sedaj pa dovolite, da pohitim in objamem gospodično Adams tamle. Kajti Belmont ima svojo ženo, Stephens gospodično Sadie, — jasno je, da je gospodična Adams svojo ljubezen prihranila zame —!»

—o—

Stirinajst dni je minilo.

Naši izletniki potujejo na valovih Nila navzgor s posebnim, zanje določenim parnikom. Jutri dospeto do železnice, ki jih bo v par urah potegnila do Kaire. Zadnji večer so skupaj.

Gospodična Adams je precej nevarno obolela vsled prestopnega pomanjkanja in trpljenja in danes je prvi dan, da sme po obedu na krov. V udobnem naslonjaču sedi pod senco platnene strehe, upadlih tic, resnobna, — pa ljubezniva, prijazna, mehka v obnašanju. Sadie stopi poleg nje in jej streže, Stephens pa nosi črno kavo in skrbi, da njegovim damam ničesar ne manjka.

Na drugem koncu krova sedita gospa Belmont in njen mož drug ob drugim. Molče in v nežni ljubezni se držita za roke, vsa srečna, da sta spet združena. Gospod Fardet sloni ob pregraji in se jezi, da angleška vlada bolje ne skrbi za red in varnost ob mejah, in poleg nje ga stoji polkovnik Cochrane, ravne hrbta kakor h kolu privezan, in goreča smotka mu moli iz gostih brk.

Toda — čudne reči so se zgodile s tem polkovnikom —.

Kdo bi spoznal v čilem gentlemanu tistega sivolasega, sključenega, ustrikavega človeka, ki je bil pred štirinajstimi dnevi ujetnik dervišev —? Morebiti da se je med njegove brke tu pa tam pomešala sivkasta kocina,

sicer pa so bili črni in so se svetili kakor nekaj, ko so ga vsi občudovali na «Kleopatri».

S kamenitim obrazom in skrajno neprijazno je sprejemal pri povratku v Halfo vse mnogovrstne izraze sožalja in sočutja zaradi trpljenja, ki mu je pobelilo lasse v par dneh, — izginil je v svojo kabino in čez uro se je prikazal iz nje natančno tak, kakoršen je bil, preden je nastopil usodno pot k Abusiru.

In tako strogo in izizivalno je pogledal vsakega, ki je strmel vanj in v nerazumljivo izpremembo na njegovi zunanosti, da je vsakemu upadel pogum in si nobeden ni upal niti besedice ziniti ali se kakorkoli zavzeti nad tem modernim čudežem —.

Opazili pa so, da je od tistih dob polkovnik vselej vtaknil v žep drobno stekleničico, kadarkoli se je še le za par sto metrov mislil oddaljiti od kulturnih krajev in potovati po puščavi. Pa tisti, ki so ga bolje poznali in ki niso bili hudobni so pravili, da ima polkovnik mladeniško srce in mladeniškega duha — in če torej hoče imeti še tudi mladeniško barvo, da končno to ni čisto brezmiselno —.

Prijetno je bilo na krovu. Rahlo so udarjali valovi ob stene parnikov. Večerna zarja je žarela na zapadnem nebu in njen odsev se je čarobno lesketal v široki, mirni reki. Tiho je hitelo obrežje mimo, tu so jim vitke palme kimalo v pozdrav, tam so strmele temne razvaline tempeljniov in nad vsem so se blišcale velike srebrne zvezde — iste zvezde, ki so k njim dvigale nesrečni ujetniki pred nekaj dnevi svoje trudne, brezupne pogled.

«Upam da se v Kairi še vidimo,» je pravila gospa Belmont. «Škoda bi bilo, če bi se po vsem, kar smo skupaj doživeli, pa koj porazgubili —.»

«O — jaz vas nikdar ne bom izgubila izpred oči!» Gospa Belmont se je mehko, ljubko nasmejala. Je vzklila Sadie. «Priti morate k nam v Ameriko, na obisk —!»

«Polno dela naju čaka doma na Irskem, že predolgo sva z Johnom od doma. Moj mož ima svoje posle, jaz pa dom —. Razen tega,» je pridelala šegavo, «je prav lahko mogoče, da vas ne najdemo več v Ameriki, ampak kje na Angleškem —!»

«Vsekakor bi bilo lepo, če bi se čez nekaj časa spet sešli,» je pravil Belmont, «in če za drugo ne, vsaj da se skupno spominjamo preživelih dogodkov. Takole čez